

ELŐSZÓ

„A vállalat menedzselésének mechanizmusa valójában nem túl bonyolult, ha képesek vagyunk megérteni a lényegét: termékeket, szolgáltatásokat kell előállítani és eladni valakiknek, drágábban, mint amibe került. Ennyi az egész, kivéve még néhány millió részletkérdést.”

John L. McCaffrey,
az International Harvester Company
egykori elnöke

Ez a néhány millió részletkérdés vállalatról vállalatra és azokon belül is időről időre folyamatosan változik. Ennek szellemében került megújításra könyvünk, így az Olvasó a módosított, második kiadást tartja kezében. Jelen kiadásban a célunk egy olyan szemléletmód és eszköztár bemutatása volt, ami hosszú időn keresztül segítheti a szakmai végzettségükhöz kapcsolódó (mérnöki, tanári, orvosi, jogászai, kereskedelmi stb.) feladatokra alaposan felkészült, azonban a gyakorlati életben egyre többször menedzsmentkérdésekkel is szembesülő szakembereket.

Ennek megfelelően a könyv a menedzsment és vállalkozás-gazdaságtan főbb fogalmaival és célkitűzéseivel igyekszik megismertetni az Olvasókat, továbbá bemutatja a menedzsment tevékenységét segítő különböző módszereket, eszközöket, miközben példát mutat azok más területeken való (például mérnökmenedzseri, műszaki menedzseri) alkalmazására is. Mindezzel egyben szemléltetve azt is, hogy a mérnökök és a menedzserek nem két külön világot képviselnek, csak más távolságból, más szemüvegen keresztül szemlélik a vállalat működését, a vállalat feladatait. A vállalati hierarchiában felfelé haladva pedig a tisztán szakmai szemlélet mellett (bizonyos kérdésekben akár annak helyén) óhatatlanul megjelenik a menedzseri nézőpont is.

E könyv szerzői, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Üzleti Tudományok Intézetének oktatói fontos feladatnak tartják a mérnökképzés és a menedzsmentismeretek közötti kapcsolat erősítését, a két oldal kölcsönös megbecsülésének előmozdítását, a mérnökök (és természetesen a további szakemberek) felkészítését a karrierjük természetes előmeneteleként jelentkező új (egyre inkább menedzseri) kihívásokra. Ez a törekvés természetesen nem új, a BME képzéseiben több mint egy évszázada jelen van.

A XX. század elején az iparosodó országoknak egyre több mérnökre volt szüksége, de a mérnökképzés mellett már az 1910-es évek elején elindult a BME-n a posztgraduális közgazdasági képzés, majd – Európában elsőként – a közgazdasági mérnöki képzés is. A mérnökök közgazdasági jellegű továbbképzése szilárd

alapokra épült: már 1898-ban a gépész- és vegyészhallgatók kötelező óraszámának több mint 5%-át tették ki a gazdaságtani és számviteli ismeretek. A budapesti Tudományegyetem és a Műegyetem közgazdasági képzését integráló, 1934-ben megalakult József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem öt kara közül az egyik a Közgazdasági Kar lett, mely a közgazdászképzés mellett a mérnökhallgatók közgazdasági, jogi, ügyviteli (menedzsment-) oktatását is ellátta. Ez idő tájt Heller Farkas professzor (1877–1955), a BME gazdaságtudományi képzésének meghatározó személyisége, – a tanterv fejlesztésére írt tervezetében – a közgazdasági mérnöki cím megszerzéséhez a közgazdaságtan története, gazdaságpolitika, pénzügytan, statisztika, jogi ismeretek, üzemgazdaságtan, mérlegtan tantárgyak felvételét javasolta. Javaslatának korszerűségére, időtállóságára legjobb példa, ha e diszciplínákat napjaink felsőfokú üzleti továbbképzésében standardnak számító MBA képzés műegyetemi tantervében találhatók, vagy a BME Gazdaság- és Társadalomtudományi Kara által a graduális képzésben részt vevő mérnökhallgatóknak kínált tantárgyakkal hasonlítjuk össze. Kicsit más elnevezéssel, bizonyára jócskán eltérő tartalommal, de a korábban felsorolt tantárgyakban kimunkált alapok ma ugyanúgy részei a – mérnöki pillérekre építő – modern üzleti képzéseknek, mint jó néhány évtizeddel ezelőtt.

A műszaki képzésekben szerezhető üzleti ismeretek kínálatában a második világháborút követő rendszerváltozás fordulatot hozott, s egyben új időszak kezdetét is jelentette. A Műegyetem Közgazdasági Karának bázisán 1949-ben megalakult a Magyar Közgazdaságtudományi Egyetem, ugyanakkor a műegyetemi „üzleti” képzések tananyagainak oktatása – bár nem önálló karon, hanem a mérnökkari tanszékeken – nem szűnt meg. A tervgazdaság szigorának enyhülése pedig tovább kedvezett a mérnökök üzleti képzésének is: az egyetem mind a hat mérnökkarán – még ha kis hallgatói létszámmal is – általánossá vált az iparvezetői utánpótlását szolgáló posztgraduális szintű gazdasági mérnökképzés (szakmérnökképzés), majd a graduális képzésben a szervezőmérnök-specialisták képzésének önálló modulja is megjelent. Így a múlt század hetvenes éveiben a vezetés-szervezés területén a Műegyetem elismert szakmai tanácsadó műhelyé vált. Az 1989-ben bekövetkezett újabb társadalmi rendszerváltozásig – követve az egyre erősebben liberalizálódó gazdaság igényeit – szinte minden karon, a képzés minden szintjén egyre nagyobb hangsúlyt kaptak a gazdasági ismeretek. A tantárgykínálat tematikája szintén fokozatosan gazdagodott: új témakörök jelentek meg a hagyományos ipargazdasági, üzemgazdasági jellegű megközelítéstől a minőségszabályozáson, projektmenedzsmenten át egészen a modern munka-gazdaságtani, vállalati pénzügyi ismeretekig.

A piacgazdaság teljes, 1989-es beköszöntétől kezdve pedig az üzleti képzések műegyetemi fejlődése viharos gyorsaságúvá vált, és a képzés minden elemére kiterjedt. 1998-ban megalakult a Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar, az egyetem neve 2000-től Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem lett. Az önálló menedzser- és közgazdasági képzések mellett – a jelen kihívásaira reagálva – a kétciklusú műszaki képzések alap- és mesterszakjaiban is jelentősen megnőtt a menedzsment- és gazdaságtani tárgyak aránya.

Ezekre a hagyományokra építve, a jelen kor kihívásaira reagálva készült és került átdolgozásra e könyv, amelynek célja, hogy megalapozza a mérnökök és más tudományterületek szakembereinek sikeres karrierjét – egyrészt kezdetben segítve őket a vállalati célok megértésében, másrészt felkészítve őket a karrierjük későbbi pontjain megjelenő menedzseri feladatok ellátására.

Szerzők